

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра німецької філології

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИКЕТ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

підготовки бакалавра

Луцьк 2026

Силабус вибіркового освітнього компонента **Мовленнєвий етикет сучасної німецької мови** підготовки бакалавра.

Розробник: Семенюк Т. П., доцент кафедри німецької філології, кандидат філологічних наук, доцент

Погоджено

Гаранти освітньо-професійних програм:

доц. Людмила ПАСИК

доц. Оксана БЄЛИХ

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри
німецької філології**

протокол № 9 від 2 лютого 2026 року

Завідувач кафедри:

Людмила ПАСИК

© Семенюк Т.П., 2026

1. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика ВОК
Денна форма навчання	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки В11 Філологія «Мова і література (німецька). Переклад» А Освіта А4 Середня освіта «Середня освіта. Німецька та англійська мови. Зарубіжна література» бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150 год. / 5 кредитів		Рік навчання: 2
		Семестр: 3
		Лекції: 10 год Практичні: 20 год Самостійна робота: 110 год Консультації: 10 год
		Форма контролю: <i>залик</i>
ІНДЗ: немає		
Мова навчання		<i>німецька</i>

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Семенюк Тетяна Петрівна
Науковий ступінь	кандидат філологічних наук
Посада	доцент кафедри німецької філології
Контактна інформація	тел. +380665066013 semenyk@vnu.edu.ua
Дні занять	Згідно розкладу

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Силабус вибіркового освітнього компонента «**Мовленнєвий етикет сучасної німецької мови**» складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти бакалаврського рівня і відповідно до освітньо-професійної програми *Мова та література (німецька). Переклад підготовки бакалавра спеціальності В11 Філологія.*

2. Мета і завдання освітнього компонента.

Мета ВОК спрямована на ознайомлення студентів із особливостями мовленнєвого етикету сучасної німецької мови, його формами, етикетною та мовленнєвою культурою німців як невід’ємною складовою світової культури.

Основними завданнями ВОК є:

- ознайомити здобувачів освіти із особливостями та принципами мовленнєвого етикету представників німецького етносу;
- розкрити суть вербальної етикетної та мовленнєвої культури німців у повсякденному та професійному житті;
- окреслити невербальні (кінетичні, проксемічні, паралінгвістичні тощо) засоби маніфестації мовленнєвого етикету та комунікативної взаємодії у повсякденному та професійному житті;
- ознайомити здобувачів освіти із тематичними та невербальними табу, які призводять до комунікативних невдач;
- ознайомити здобувачів освіти із правилами поведінки за столом під час ділової комунікації;
- сформувати у здобувачів освіти навички правильного вживання мовних одиниць у різноманітних комунікативних ситуаціях.

3.Soft skills. У процесі вивчення вибіркового освітнього компонента здобувачі освіти здобувають такі **soft skills**:

- здатність учитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність працювати автономно та до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, толерантного та взаємоввічливого спілкування з іншими здобувачами освіти;
- здатність критично мислити та проявляти свою креативність;
- здатність використовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність зберігати та примножувати культурні цінності;
- розуміння культурних відмінностей у комунікативній поведінці, культурних табу та сенситивних тем;
- здатність бути комунікативно гнучким, адаптувати мовленнєву поведінку до різних комунікативних ситуацій;
- здатність формувати емоційний інтелект, розпізнавати емоційний стан співрозмовника через мовленнєві та немовні маркери тощо.

4. Структура освітнього компонента.

ВОК «**Мовленнєвий етикет сучасної німецької мови**» передбачає такі види роботи:

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. Роб.	Конс.	Форма контр. / Бали
Змістовий модуль 1.						
Kommunikation und Sprachetikette: Begriff, Arten, Funktionen, Prinzipien						
Тема 1. Kommunikation. Model der Kommunikation. Arten und	20	2	2	15	1	О+Д +РМГ+ДС (5

Funktionen der Kommunikation.						+ 5 балів)
Тема 2. Sprachetikette. Herkunftsgeschichte. Arten und Funktionen der Sprachetikette. Prinzipien der modernen Sprachetikette: Relevanz, Präzision, Kürze und Korrektheit.	22	2	4	15	1	О+Д +РМГ+ДС (5 + 5 балів)
Тема 3. Verbale Kommunikation im soziokulturellen Aspekt.	19		2	15	2	О+Д +РМГ+ДС (5 + 5 балів)
Тема 4. Nonverbale Kommunikation. Deutsche Gesten, die man kennen sollte. Mimik. Blickkontakt. Nähe und Distanz. Körperkontakt. Körperhaltung und Bewegung.	21	4	2	15	2	О+Д +РМГ+ДС (5 + 5 балів)
Разом за модулем 1	82	6	10	60	6	40 балів
Змістовий модуль 2.						
Sprachetikette im Alltag und Beruf. Tischetikette.						
Тема 5. Sprachetikette in mündlicher Kommunikation. Sprachetikette im Alltag. Gästeempfang. Geschenke. Trinksprüche. Glückwunsch und Beileid.	15	2	2	10	1	О+Д +РМГ+ДС (5 + 5 балів)
Тема 6. Sprachetikette im Beruf. Duzen und Siezen. Anrede. Begrüßung und Verabschiedung. Danksagung und Entschuldigung. Vorschlag und Einladung.	20	2	2	15	1	О+Д +ЗМГ+ДС (5 + 5 балів)
Тема 7. Tischetikette. Die wichtigsten Regeln und Tabus am Tisch beim Geschäftsessen.	20		4	15	1	О+Д +РМГ+ДС (5 + 5 балів)
Тема 8. Kleidung und Aussehen. Was ist beim ersten Auftritt wichtig?	13		2	10	1	О+Д +РМГ+ДС (5 + 5 балів)
Разом за модулем 2.	68	4	10	50	4	40 балів
Види підсумкових робіт						Бал
Відео-проект на запропоновану тему						20 балів
Усього	150	10	20	110	10	100 балів

* Форма контролю: О – опитування, Д – доповнення, РМГ – робота в малих групах, В – відео, ДС – дискусія.

5. Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувачів освіти при вивченні цього ВОК спрямована на розвиток та закріплення навичок володіння німецькою мовою та включає:

- 1) виконання домашніх завдань та підготовку до практичних занять з ВОК;

- 2) створення тематичного глосарію з мовленнєвих формул привітання, звертання, прохання, відмови, вибачення, подяки, прохання перейти на ТИ, відмову перейти на ТИ, бажання залишитися на ВИ тощо.
- 3) аналіз відео як супровідного матеріалу до кожного практичного заняття;
- 4) підготовку до підсумкового проєкту (20 балів).

Завдання проєкту включають дві теми на вибір:

«Ein Tag in Deutschland: Vom Frühstück bis Feierabend» Формат: Міні-фільм/влог (5-7 хвилин) німецькою мовою. Суть: Студенти працюють у міні-групах (2-3 людини) та створюють відео, яке показує один день людини в Німеччині (студента, працівника, туриста) з демонстрацією ВСІХ вивчених аспектів мовленнєвого етикету в природних ситуаціях. Здобувачі освіти можуть обрати 2-4 ситуації із запропонованих:	«Etikette-Fails: Was man NICHT tun sollte» Формат: Гумористичний навчальний ролик (5-6 хвилин) Суть: Студенти працюють у міні-групах (2-3 людини) та показують типові порушення етикету в комедійній формі: • 8-10 сцен "як НЕ треба робити" • Після кожної сцени - правильний варіант • Пояснення, чому це є порушенням • Можливі наслідки таких помилок
Ситуації для відео-проєкту: 1. Ранок: Привітання в родині/гуртожитку ○ Ранкові привітання ○ Розмова за сніданком (тема small talk, тема-табу) ○ Базові ввічливі фрази 2. По дорозі: Зустріч зі знайомим ○ Привітання на вулиці ○ Коротка бесіда ○ Прощання 3. На роботі/в університеті: Формальна комунікація ○ Привітання з колегами/викладачами ○ Du/Sie в дії ○ Ділова розмова 4. Перерва на каву: Неформальне спілкування ○ Small talk з колегами ○ Запрошення/пропозиція ○ Розмова про хобі (уникання табу-	Ситуації для відео-проєкту: • Прийти на ділову зустріч без попередження • Прийти на ділову зустріч в одязі, який не відповідає формату заходу • Неправильно привітатися, не дотримуючись послідовності згідно рангу присутніх • Обійняти малознайомого німця • Вживати неправильні жести, які в німецькій культурі означають зовсім інше, ніж в інших культурах • Запитати про зарплату при першому знайомстві • Спізнитися на важливу зустріч • Неправильно використовувати Du/Sie • Некоректно поводити себе за столом під час ділової зустрічі

тем) 5. Обід: Застільний етикет ○ Поведінка за столом ○ Розмови під час їжі ○ Подяка 6. Ділова зустріч: Професійна комунікація ○ Представлення ○ Ділові переговори ○ Вручення візитки 7. Телефонна розмова ○ Етикет телефонної розмови ○ Запис на прийом/бронювання 8. Вечір: Соціальна подія ○ Прихід в гості/на вечірку ○ Вручення подарунка ○ Тости/привітання ○ Прощання	

IV. Політика оцінювання

Усі види навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються певною кількістю балів. Комплексна оцінка знань проводиться викладачем за 100-бальною шкалою. Основні види роботи та принципи організації поточного та підсумкового оцінювання розкриті у відповідному [Положенні про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#)

Політика викладача щодо здобувачів освіти. Підготовка до практичних занять з освітнього компонента «**Мовленнєвий етикет сучасної німецької мови**» має бути вчасною. Здобувач вищої освіти виконує завдання згідно з навчальним планом та силабусом, що включає відвідування і підготовку до практичних занять (вивчення матеріалу, виконання письмових завдань, систематизацію знань для написання тесту тощо).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Якщо здобувач освіти був відсутній на занятті з поважної причини (участь у конференції та конкурсах, академічна мобільність, лікарняний листок тощо), він може здати заборгованість викладачу в індивідуальному режимі (коли НПП має години консультації на кафедрі німецької філології) або надіслати виконані завдання на його електронну скриньку, чи завантажити на платформу Moodle. Дедлайном до кожного пропущеного практичного заняття вважається надсилання виконаних завдань практичного заняття на електронну скриньку викладача до початку наступного практичного заняття або їхню здачу на консультації викладачу. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів).

Політика щодо визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті. Здобувачам освіти можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування врегульований [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки](#), та рішенням науково-методичної комісії факультету від 03.02.2022 року, протокол № 7. Здобувачам освіти можуть бути визнаними результати навчання, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають одному заліковому модулю в цілому, так і окремій/им темі (темам), які передбачені цим силабусом. Здобувач освіти у встановлені терміни подає заяву на ім'я декана та долучає усі необхідні документи до розгляду. Матеріали розглядаються на засіданні Предметної комісії, створеної розпорядженням декана факультету, у присутності здобувача освіти.

Можливість отримати додаткові (бонусні) бали. Здобувачі освіти, які є членами наукових проблемних груп, авторами статей і тез, доповідачами на наукових конференціях, переможцями та активними учасниками фахових студентських олімпіад, мають право протягом семестру за кожен виконаний вид діяльності одноразово отримати додаткові заохочувальні бали до відповідного ОК, якщо здійснена активність здобувачів відповідає профілю курсу. У цьому випадку здобувач освіти інформує викладача/ів про свої здобутки. Викладач має право самостійно визначити валідність, заявлених здобувачем освіти отриманих результатів та приймає рішення щодо зарахування або незарахування таких балів:

- 3 бали – за результативну роботу у студентській проблемній групі (систематичне відвідування, обговорення), публікацію тез (підготовку матеріалів конференції) або виступ/и на конференції/ях без публікації/ї, участь у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 5 балів – за публікацію статті/ей у збірнику студентських наукових праць, перемога у I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 10 балів – за публікацію статті (статей) у збірнику наукових праць, що входить до категорії Б, або призове місце на II етапі Всеукраїнської студентської олімпіади;

- 15 балів – за перше місце на I етапі Всеукраїнської студентської олімпіади.

Політика щодо академічної доброчесності унормована [Кодексом академічної доброчесності ВНУ імені Лесі Українки](#), згідно з яким учасники освітнього процесу мають усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися розкладу навчального процесу, зокрема заборонено списування під час тесту (у т. ч. із використанням мобільних телефонів). Здобувачам освіти необхідно складати всі завдання самостійно, без допомоги сторонніх осіб; надавати для

оцінювання лише результати власної роботи; не публікувати відповідей до тесту та письмових завдань; зазначати джерела інформації та посилатися на роботу інших авторів у разі використання результатів їхньої роботи; не вдаватися до кроків, що можуть нечесно погіршити чи покращити результати інших здобувачів освіти.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів. Здобувачі освіти мають право порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами у ЗВО (див. [Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки](#), пункт 5 «Врегулювання конфліктів у освітньому процесі»).

V. Підсумковий контроль

Оскільки формою контролю є залік, то накопичення балів відбувається протягом семестру і сума їх складається із **80 балів** за відвідані здобувачами заняття та **20 балів** за проєкт, що становить разом **100 балів** за семестр.

Якщо сумарна семестрова оцінка становить 60 балів і більше, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з освітнього компонента. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти протягом поточної роботи набрав менше як 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання анулюються. Максимальна кількість балів на залік під час ліквідації академічної заборгованості, як правило, 100. У день складання заліку за основною сесією заборонено проводити додаткові опитування здобувача освіти, а також здобувач освіти не має права доздавати будь-який вид робіт, передбачений силабусом освітнього компонента.

Питання на залік:

1. Definieren Sie den Begriff «Kommunikation». Welche Arten und Funktionen der Sprachetikette gibt es?
2. Definieren Sie den Begriff «Sprachetikette». Erläutern Sie die vier Prinzipien der modernen Sprachetikette: Relevanz, Präzision, Kürze und Korrektheit. Geben Sie praktische Beispiele.
3. Verbale Kommunikation im soziokulturellen Aspekt: Welche Besonderheiten hat die deutsche Kommunikationskultur? Vergleichen Sie mit der ukrainischen.
4. Nonverbale Kommunikation in Deutschland: Gesten, Mimik, Blickkontakt, Proxemik (Nähe und Distanz), Körperkontakt. Welche wichtigsten Regeln sollte man kennen?

5. Beschreiben Sie die Sprachetikette im deutschen Alltag: Gästeempfang, Geschenke, Glückwünsche und Beileid.
6. Duzen und Siezen im beruflichen Kontext: Wann verwendet man welche Form? Wie bietet man das «Du» an?
7. Anrede, Begrüßung und Verabschiedung im Beruf. Welche Formulierungen sind in formellen und informellen Situationen angemessen?
8. Danksagung und Entschuldigung im beruflichen Umfeld: Welche sprachlichen Mittel werden verwendet? Geben Sie Beispiele.
9. Sprachetikette in schriftlicher Kommunikation: E-Mail-Etikette, Geschäftsbriefe, Anredeformen und Grußformeln.
10. Tabu-Themen in Deutschland: Welche Themen sollte man mit Unbekannten/Bekanntem vermeiden? Warum?
11. Historische und politische Tabu-Themen in Deutschland. Wie geht man mit sensiblen Themen um?
12. Geld, Religion und Politik: Welche Etikette-Regeln gelten für diese Themen in der deutschen Kommunikation?
13. Nonverbale Tabus in der deutschen Kultur. Geben Sie Beispiele und erklären Sie mögliche Missverständnisse.
14. Beschreiben Sie die wichtigsten Regeln der deutschen Tischetikette: Sitzordnung, Bestecknutzung, Serviette, Gesprächsthemen bei Tisch. Welche Tabus gibt es bei Tisch in Deutschland? Was sollte man vermeiden?
15. Welche Kleidungsregeln gelten für ein Vorstellungsgespräch in Deutschland? Beschreiben Sie den Dresscode für Männer und Frauen. Welche Rolle spielen Körperpflege, Accessoires und Parfüm beim Vorstellungsgespräch?

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Ankenbrand, K. Höflichkeit im Wandel: Entwicklungen und Tendenzen in der Höflichkeitspraxis und dem laienlinguistischen Höflichkeitsverständnis der bundesdeutschen Sprachgemeinschaft innerhalb der letzten fünfzig Jahre. Heidelberg, Universität Heidelberg, Diss., 2011.
2. Die wichtigste Rolle spielt die Sprachetikette. Spielübungen "Regeln der höflichen Kommunikation" Was sind Regeln der Höflichkeit? URL : <https://irgp2.ru/de/vazhneishuyu-rol-igraet-rechevoi-etiket-igrovyey-uprazhneniya-pravila/>
3. Lüsebrink, Hans-Jürgen. Interkulturelle Kommunikation, Stuttgart: Metzler, 2005.
4. Selby, J. Das Freundlichkeits-Prinzip. Wie Sie jeden für sich gewinnen, Berlin, 2006.
5. Sieben deutsche Gesten, die man kennen sollte. URL : <https://www.dw.com/de/sieben-deutsche-gesten-die-man-kennen-sollte/a-36502090>
6. Sprachetikette der modernen deutschen Sprache (курс лекцій): Навчальний посібник. Укл. Боднарчук Т.В. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня «Рута», 2019.
7. Stickel-Wolf, Chr., Wolf, J. Wissenschaftliches Arbeiten und Lerntechniken – Erfolgreich studieren – gewusst wie! 7. Aufl. Wiesbaden, 2013.
8. STURTZ, P. Perfekte Geschäftsbriefe. Schnell – sicher – überzeugend, 2. akt. u. erw. Aufl., Freiburg, 2003.
9. Was ist Sprachetikette? Wichtige Merkmale der Sprachetikette. URL : <https://ik-ptz.ru/de/istoriya/что-такое-речевои-етикет-важные-особенности-речевого.html>.
10. Was sind die Grundprinzipien der Sprachetikette? Sprachetikette - Beispiele aus der Literatur. URL : <https://ik-ptz.ru/de/fizika/20-rechevoi-etiket-kakovy-osnovnye-principy-reчевого-etiketa-rechevoi.html>.